

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripremljena se pisma tiskaju po 3 sv. svaki redak. Oglasi od 3 redaka stoje 60 nr., za svaki redak više 5 nr. ili u slučaju opstojanja uz pogodbu sa upravom. Novci se daju poštarom napunom (bez tagno postalo) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nadodje na vrijeme, neka to javi odpravničtru u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Kljamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slagom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na

arku.
Dopisi se ne vraćaju ako se i ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 za pol godine. Istan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 3 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Cassina br. 25

Poziv na predplatu.

Koncem prošloga mjeseca iztekla je mnogim našim čitateljima predplata za l. tečaj t. g. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu ne samo za prvi tečaj, već i za više prošlih tečaja. Da ne bude njim ni nam neprilika, molimo ovim jedne i druge, da učine čim prije svoju rodoljubnu dužnost. Moleć za ponovljenje predplate i za izplatu stare, nećinimo to iz obisti, već iz prave i ozbiljne nužde. Naš list neima izvanrednih podpora niti mogućih zaštitnika, već se oslanja jedino na svoje čestite predplatnike, koje pozivljemo ovim, da nam pomognu rodoljubno nositi teško breme. Novce valja slati poštarom napunom. Predplata stoji na godinu za imućnije for. 5, za kmeta for. 2. Na pol godine polovicu gornje cene.

Uprava „Naše Sloge“.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na Njegovu Preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva unutarnjih poslova.

Pošto je za prvih mjeseca tekuće godine prispjelo na obćinsko poglavarstvo u Pazinu više odluka sastavljenih u njemačkom jeziku, na strane tamošnjega c. kr. kotarskoga glavarstva, obavjestilo je obćinsko poglavarstvo, podneskom 13. marča t. g. br. 648, c. kr. kotarsko glavarstvo, da je službeni jezik obćinskoga ureda u Pazinu u zemlji u obćinjani hrvatski jezik, i zahtjevalo od istoga, da dopisuje s njim spomenutim u zemlji uobičajenim jezikom.

U smislu te obavjesti i toga zahtjeva vratilo je obćinsko poglavarstvo odluku c. kr. kotarskoga glavarstva 7. aprila t. g. br. 2556 s toga, što je njemačkim jezikom sastavljena, i zamolilo da mu je opet predložiti hrvatskim u zemlji uobičajenim jezikom, službenim u autonomnoj obćini pazinskoj. C. kr. kotarsko poglavarstvo nije ipak to molbu uslišalo, već odlukom 14. aprila t. g. br. 2981 obćinskom načelniku pod pretinjom globe naložilo, da prije spomenute odluku 7. aprila t. g. br. 2556 bezodvlačno riješi. Proti tomu nalogu podneslo je obćinsko poglavarstvo utok na veleslavno c. kr. namjestništvo u Trstu, koje je odlukom 18. maja 1891. br. 7556/III odbilo, i to s razloga, „jer zahtjev postavljen 13. marča 1891. br. 648 i opet obnovljen, da kotarsko poglavarstvo dopisuje službeno sa obćinom izključivo hrvatskim jezikom, sadržaje u sebi neovlašteno uticanje u način uređivanja i u uporabu službenoga jezika c. kr. kotarskoga poglavarstva, što je tim manje pristojno, jer se nalog 9. aprila 1891. br. 2556, o kojega izvršenje se tu radi, odnosi na predmet prenesenoga djelokruga obćine“, te se s toga odporno držanje obćinoga glavarstva u konkretnom slučaju priznaje nepravednim, „pošto isti sam priznaje, da kotarsko glavarstvo ne dopisuje sa obćinom uvijek nego samo kadgod njemačkim jezikom, i pošto taj jezik nije nikad košto nit dosad, povre tuđi pojedini obćinskim službenikom“.

Pošto se među dužnostima naloženim obćinam u prenesenom djelokrugu nenajvažnija dužnost poznavanja njemačkoga jezika na strane „obćinskih službenika“ nit se ne odobrostojećih državnih temeljnih zakona nalazi može;

pošto se u ovom slučaju neima smatrati obćina kao podređjena oblast, nego kao juristična osoba, kojoj kao takovoj

pripadaju državno-građanska, to jest politička prava podana ustavom austrijskim državljanom;

pošto je obćinsko poglavarstvo sa svojim spomenutim zahtjevom čestalo ravnopravnost, pripoznatu njoj člankom 19 temeljnoga državnoga zakona 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142, hrvatskoga jezika — koj je u Istri jedan, i to najjače zastupani, između jezika uobičajenih u zemlji — te se usljed toga njegov zahtjev ne može uzeti kao neovlašteno uticanje u način uređivanja i u uporabu službenoga jezika c. kr. kotarskoga poglavarstva;

pošto to, da obćina prima kadkad odluke sastavljene njemačkim jezikom, neovlaštuje c. kr. kotarsko glavarstvo nit u obće niti u pojedinih slučajevih, da obćinu sili, da se određe političkih prava danih njoj temeljnim državnim zakonim;

pošto okolnost, da možda njemački jezik nije posve tuđi pojedini obćinskim službenikom, ne može obvezati obćinsko poglavarstvo, da napusti ista politička prava;

pošto hrvatski jezik u kotaru u kojem je taj jezik jako pretežan, nebi smjelo biti nikad tuđ činovnikom c. kr. poglavarstva; pošto se takovi i slični slučajevi, kao što je navedeni u Pazinu, veoma često obivaju, i to osobito ako ne izključivo samo u onih obćinah Istre i u obće Primorja, u kojih se hrvatskim ili slovenskim jezikom uređuje;

pošto obćinski načelnici sa njemačkim pripisi često u veliko neprilike dolaze i pošto njim isti nepotreba truda i troška prouzrokuju; i konačno

pošto se nezakonitim narivanjem pripisa, sastavljenih u njemačkom jeziku, sporazumak između c. kr. oblasti i obćinskih poglavarstva, a tim i između pučanstva, vele ruši, i srozavlja u puku upravo izavrlje;

uslobadjuju se podpisani postaviti na Njegovu Preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika, kao upravitelja ministarstva unutarnjih poslova slijedeće pitanje:

1. Je li Njegovu Preuzvišenosti poznata prije spomenuta protuzakonita odluka c. kr. namjestništva u Trstu od 18. maja 1891. br. 7556/III?
2. Je li Njegova Preuzvišenost voljna naložiti c. kr. namjestništvu u Trstu, da imenovano odluku u smislu članka 19. temeljnoga državnoga zakona, 21. dec. 1867. D. Z. L. br. 142 promieni?
3. Je li Njegova Preuzvišenost voljna obvezati c. kr. političke oblasti u Primorju, da dopisuje sa obćinama u smislu prije navedenoga članka 19. temeljnoga zakona, i da jih nesili na primanje pripisa sastavljenih u njemačkom jeziku, te da tim i u prestolnom govoru Njegovoga c. kr. apoštolskoga Veličanstva našega premlitostivoga cesara naglašena ustavom podana ravnopravnost svih njegovih vjernih naroda zadobije valjanost i obisrom na Hrvate i Slovence rečene zemlje?

U Beču, 2. Julija 1891.

Spinčić, Povše, dr. Masović, Šuklje, Borčić, Perić, dr. Engel, Adamek, Sokol, Seichert, dr. Pacák, Robić, dr. Kauonic, dr. Lang, Purghart, Kohler, dr. Gregorić, Klau, Hoch, Formenak, Kaftan.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 14. Julija 1891.

Najnamenitiji predmet, što se je razpravljao prošloga tjedna u carevinskom vieću, jest za nas južnjake novi ugovor sa Lloydom. Razpravljao se je u dvih sjednicah, dne 7. i 8. Julija. Osim izvjestitelja Hallvicha govorili su za ugovor zastupnici Stalitz, Kuebeck, Neuber, Krainski, Schwegel, te ministar trgovine i obćila Bacquehem, proti ugovoru zastupnici Prade,

Borčić, Gessmann, Lueger, Adamek, Zast. Krainski je Poljak, Stalitz Koroninijevac, ostali koji su za govorili, kao i izvjestitelj ljivičari Niemci. Od onih što su proti govorili Adamek je Mladočeb, Borčić je Hrvat iz Dalmacije, ostali Niemci, dva društvena reformera, jedan njemački nacionalac. Zastupnik Borčić je odmah početkom svoga govora opazio, da on nije obćenito protivan ugovoru, nego da se je oglašio proti samo radi 27. članka ugovora, usljed kojega, da će se kod namicanja u službu Lloyda uz ostale jednake uvjete davati prednost aktivnim i rezervnim častnikom kao što takodjer rezervnim kadetom c. kr. mornarice. Gospodin zastupnik imao je tu na misli osobito koristi primorskih stanovnika Dalmacije i Istre, kojih mnogi su naveznici na more i kojim bi ustanova članka 27. bila štetna. Inače je on za ugovor, uvjeren, da monarhija treba jako parobrodarsko društvo, paće po njegovoj misli, je podpora, što se namijenjuje Lloydu, sada premlena. Prije pet šest godina, kad je vještak takodjer rezervnim kadetom sa preuredbu Lloyda govorio, mogla bi bila dostatna biti; sad je već društvo tako niško spalo, da će se ga moći teško dignuti sa predloženom svotom podpore. U svojem govoru pokazao je govornik u obće obsežno poznavanje odnošaja pomorskih, i stekao si za stalno priznanje naših vrlih pomoraca iz Dalmacije i Istre, te slave svojih rodnih zemalja i ponosa cijele monarhije. Predložio je takodjer uvođenje nove brze vuzne crte između Trsta i Kotora; a mimogred takodjer najvrucije zapravo Mladočebu dr. Heroldu na tom, što je odlučio odbio „niške insinuuacije“ i obtažbe proti hrvatskomu narodu sa strane visokopostavljene osobe u glavnoj razpravi proračuna, i uvjerio ga, da će on i njegovi drugovi uvijek sa svom silom podupirati duševne i trarne probitke českokoga naroda.

Zastupnici Prade, Gessmann, Lueger, a ponekle i Adamek odsudjivali su najodlučnije prvanju upravu, navadjujuć primjera kako se je loše gospodarilo, kako se je novce razniapavalo, kako su pojedinci, predsjednik, članovi upravnoga vieća, ravnatelj i veliki broj agenta društva u svoje zasebne svrhe upotrebljivali, te kako mora sada država plaćati upravo luxuriozne gostbe što su jih davali. Utvrdili su da se uprava neće, kako treba, poboljšati nit novimi ustanovami; da će država imat premlao upliva na društvo, pošto će od nje odisati samo imenovanje predsjednika po Njg. Veličanstvu, i imenovanje dviju upravnih viećnika, dočim će dioničari imenovati ostalih šest viećnika. Oni priznavaju korist i potrebu jednoga parobrodarskoga društva, al hoće, da ga država uzme posve u svoju upravu, da se tako zaprieče sve zloporebe, kojih pogubne posljedice mora pak država snasati.

Nit ljivičari Niemci nit njihovi drugovi, nit sam ministar trgovine i obćila neporiču nit netaje neurednosti i zloporeba, koje su se obivale za prvanje uprave. Drže pak, da će se iste novim ugovorom zapriečiti. Uvjereni su da je društvo za monarhiju korisno i častno i potrebno, a naglasuju takodjer da bi moglo osobite službe državi izkazati u vrijeme moćbitnoga rata. To će bit i glavni probitak koj država u društvu nazire, a za taj probitak daje se, kako je poznato, i drugih ogromnih svota.

Za društvo austrijski Lloyd predlaže se i po većini prima podporna svota od 3.400.000 forin, odnosno povisjenje svote za podporu društva od 1.231.370 for. Glasovalo se je poimecne. Svi drugi predložili i resolucije su pale, osim onih što jih je gospodarski odbor predložio. Među ovimi je takodjer ona, za naše pomorce iz Dalmacije i Istre zameznita: Vlada se nalaže, nek radi na to, da se kod namještanja u službu Lloyda uzima što je moguće već obzir na prosioce, koji su rođeni u Dalmaciji i austrijskom Primorju, koji su se

izučili na kojoj nautičkoj školi i napravili zahtjevno izpite. — Kao osobitost prošloga tjedna navadjan, da je zastupnik Roser govorio po dvadeset i osmi put proti malomu lotu, al i ovaj put uzaludno.

Dr. Gregorec i drugovi interpelovali su ministra predsjednika radi toga što je građacko namjestništvo prikratilo ladanjske obćine ptujakoga kotara kod izbora tamošnjega kotarskoga zastupstva.

Zastupnik Povše govorio je kod proračuna za poljodjelstvo; a zastupnik Ferjančić, danas, kod proračuna ministarstva pravosuđa. O tom drugi put.

DOPISI.

Iz Pazina pišu nam 14. t. m. Svakim utorkom i petkom vidjevamo ulicama grada prolaziti našu školsku mladež. Imadjuhu to u velikoj crtvi na osam sati službu božju, koju je oblađavao vjeroučitelj moguč g. gvardijan o. Normali. Pa bi utorkom gjevali učenicu i učenice hrv. učione a petkom oni iz talijanske. I liepe je bilo. Al se zadnjih dana čudom začudismo! Mise neima nime više! Namah nam je na um palo hrvatsko pjevanje kod mise. Popitasmu i ovog i onog, pa nau slutnja ni prevarila. Dozasmu nam da nam se u hram božji, uvadja strančarstvo i politika!

Uvadjuju se sami oni, koji su zvani, da uzdrže mir i poredak med narodnostima, oni, koji imadu bditi nad dobrim suglasjem sugrađjana. Zar je svetogrdje, ako su hrvatski učenici na djackoj misi pjevali u svom jeziku? Mi bi baš u protivnom slučaju odsudili postupak odnosa učitelja, ako se on nobi htjeo poslužiti pripadajućim mu pravom.

Imajte dobrotu, ustprite se, da se razumijemo. Djacka je misa. Isti prisustvuju koli mladež talijanske loti i hrvatske učione. Dobro. Prije se pjevalo samo talijanski, iz jednostavna razloga, jer je obćojala samo talijanska učione. Sada pako obćojti i hrvatska a po tom slijedi, da ono pravo, koje je prije samo jedan uživao, da si ga podjele dvojica, i gotov račun. I tako bilo. Petkom pjevalo se talijanski a u tokom hrvatskei, pa to je bila „la messa del kiai“ kako no se elegantno izrazila „L' Istria“. Tako uztrajalo samo dva čedna, pa gle osvete! — sada neima sv. mise već jer se je valjda crkva obćastila hrvatskom pjesmom, pa ju treba sada posvetiti talijanskim tamjanom. Slično rađe djeca, nipošto muži. Tako se probitjele gospodi sa visoka. Zgražamo se nad takvom odlukom, a čudimo se jošte više, što je i sam proš g. Orbanic ud to pristao, da eto tako samim svojim župljanom zabranjuje pjevati u svom jeziku i u svojoj crtvi. Čemu onda sam propovieda u hrv. jezika? Jer znade da bi prodiuč talijanski, zidnam prodikao. Radi čega pak takve mjere? Eto dirna i duboka razloga: Talijanskoj djeci ne treba, da joj se uči razbijaju tudjim i sasma nepoznatim jezikom, a nit da joj se podaju moralne lekcije, koje ona pod nijednu cijenu ne treba. — A prisustvuju li hrv. učenici misi kad se i tal. pjeva? Šta će oni na to? Razumiju li sami tal. učenici što se u njihovom jeziku na koru pjeva?

Daleko bi se zašlo komentirajuć takve čine. Samo dalje. Strančarska zasliepljenost razvila se i više! Kako to u oči bude, što učenici obijih narodnosti u vrsstama skupa polaze i to prigodom raznih slavnostih, polazka k misi itd! Dakako, i tu treba reforme. Izolirati sve jedno od drugoga kao okuzeno, dati svakomu po jednu misu u razne dane, nek rastane Babilonija, čitava pomutnja naroda: stinuti

